

Moderador:

- La veritat és que pensàvem que era important una visió d'aspectes "més tècnics". I, per això, la presència de Miquel Mateo, a qui ara presentaré. I, una altre, també, d'aspectes més filosòfics, almenys, més centrada en els valors, que han de ser-hi presents en el desenvolupament de la llei. I, per això, la presència del Francesc Torralba, a qui ara faré una petita presentació molt llarga. Però, almenys, emmarcar-lo.

El Miquel Mateo està vinculat al món educatiu des de l'àmbit de la gestió i la docència amb una llarga experiència en aquests àmbits. És llicenciat en geografia i història. I amb possessió de la.. investigadora ha col·laborat amb el Departament de Geografia Física de Barcelona en diferents projectes d'investigació. En tot cas, sí que parlem d'una persona rigorosa, amb aquesta doble vessant: d'expert tècnic i d'humanista. Com a professor ha impartit docència al llarg de diversos cursos escolars en les etapes de Batxillerat i de Cicles Formatius de Grau Superior. I permetin-me que afegeix-hi que impartir classes a la Formació Professional (FP), als Cicles Formatius, hauria de ser una obligació de tot llicenciat. [Ja em perdonaran per l'al·lèrgia que tinc]. Penso també que pel coneixement, sovint, del sistema i del que signifiquen els reptes d'aprenentatge. A vegades, els que hem treballat a la FP, ens mirem els bons debats, dels catedràtics, amb un cert escepticisme. Pensant, dels catedràtics d'institut parlem. En quin món viuen aquests senyors? De quina història venen? I treballant en l'àmbit dels Cicles Formatius de Grau Mitjà, de Grau Superior. Em penso que hauria de ser gairebé una obligació. <00:02:51>

En Miquel Mateo dedicat a la gestió de l'ensenyament ha prestat serveis a l'equip de gestió de l'Escola Pia de Catalunya durant vint anys, on ha exercit la responsabilitat en l'àmbit laboral de personal, del personal de les institucions educatives i amb la gestió administrativa educativa. Llicenciat en Dret i educat en l'exercici actualment treballa a plena dedicació a la Fundació Escola Cristiana de Catalunya on presta els seus serveis com a cap de l'assessoria jurídica d'aquesta entitat. <00:03:21>

El Francesc Torralba es doctor en Filosofia per la Universitat de Barcelona i en Teologia per la Universitat de Catalunya. Al llarg de la seva trajectòria professional ha rebut diferents premis d'assaig en llengua catalana i ha publicat més de quaranta llibres de filosofia sobre temes molt variats. Publica, com vostès ja saben, en diverses revistes especialitzades i, també, és molt present en els mitjans de comunicació social a Catalunya. En l'actualitat, és professor de la Universitat Ramon Llull de Barcelona. Imparteix cursos i seminaris en moltes altres universitats d'Espanya i d'Amèrica del Sud. Ensenya Història de la Filosofia Contemporània i Antropologia Filosòfica, i, alterna, la seva activitat docent amb l'ofici d'escriure. Imparteix conferències per tot el país i participa en congressos de caràcter europeu i internacional. Forma part de diversos comitès d'ètica. Actualment és director de la Càtedra Ethos, d'Ètica Aplicada a la Universitat Ramon Llull. Aquí no ho diu (en el paper que us hem passat) però jo sé, i em penso que és un element importantíssim, el fet que, a més, és pare d'alguns fills, crec que cinc. Tenir fills també és molt important per a qualsevol educador o, almenys, és una experiència que dona un valor afegit. En Miquel Mateo en té dos. I jo en tinc tres. Aquí estem, deu, (?), que podríem aprovar en l'experiència educativa. <00:04:45>

En Francesc Torralba ha publicat diversos llibres entre els quals cal destacar: "Cent valors per viure", "Vint-i-cinc catalans i Déu", "Un altre món és possible", "L'art de saber escoltar", "Els mestres de la sospita: Marx, Nietzsche i Freud" i "El sentit de la vida". <00:05:03>

Molt bé. La idea seria que ells tinguessin, en primer lloc, una intervenció d'uns vint minuts. I, després, si poguéssim intervenir, fer una pregunta. I, en tot cas, jo també intentaré fer una mica de pont o de provocador entre els dos. Molt bé. Moltes gràcies. Miquel quan vulguis. <00:05:26>

Miquel Mateo:

- Moltes gràcies. Intentaré amb aquests vint minuts fer-vos una mica coneixedors. Els que conec ja sé que teniu noció d'aquesta norma. Però, en tot cas, allò que sigui més rellevant. I, el que començaré, és per dir-vos un petit aclariment. Tant de bo, hagués pogut elaborar jo la LEC (tal com es diu en aquesta presentació, que he participat en la seva elaboració i modificació). Tant de bo! Perquè, probablement, no hagués sortit com ha sortit. Jo he estat una peça més en l'engranatge de tota la participació de les entitats i res més. No m'atribueixo cap mèrit especial ni a favor ni en contra d'aquesta llei. <00:06:21>

Aclarit això: explicar-vos la Llei d'educació. He dividit la meva exposició en dues parts. Una primera és una situació de context. Sabem tots plegats que les lleis no apareixen per generació espontània. Responen a molts condicionaments: socials, econòmics, polítics. Aleshores, he cregut convenient de posar-vos una miqueta en aquest context d'elaboració perquè entenguem, tots plegats, el marc on s'ha estat desenvolupant el procés de gestació i de gènesi d'aquesta norma. I, després, donar-vos a conèixer els aspectes, que per a mi, són més rellevants d'aquesta norma. Defugint de tecnicismes, perquè explicar lleis que no estan en el context jurídic és molt complicat. Però, en tot cas, el que sigui més rellevant, fer-vos-ho conèixer. <00:07:25>

Comencem en aquest context d'elaboració de la Llei. Té un passat molt proper. Estem a l'any 2003 quan la coalició governant, CiU, cedeix el poder en virtut de les eleccions a l'altra coalició: PSC, ERC i ICV. Sabeu que existeix un Pacte de govern, que és el conegut com El Pacte de Tinell. I, en aquest Pacte del Tinell el que es determina, d'una manera molt clara, és que l'eix vertebrador del conjunt del sistema educatiu català, allà on ha de posar l'èmfasi l'Administració és l'educació pública, amb tot el que pugui representar en l'equilibri entre les dues xarxes o els dos models d'ensenyament. Estem amb El Pacte del Tinell. L'any 2006 es publica el Pacte Nacional per a l'Educació. El Pacte Nacional per a l'Educació és una fita molt important per al nostre món perquè les entitats educatives més representatives, totes les entitats patronals, sindicats i Associacions de Pares, signen un acord que ve a recollir en aquests quatre o cinc apartats que us he posat que havien de donar pas o havien de ser o representar la base per a la futura Llei d'Educació. Et parla de família i educació, del servei públic educatiu, de la corresponsabilitat dels ajuntaments, del professorat, i de l'autonomia de centre. En definitiva, el Pacte és l'antecedent més immediat i allà on es recolza amb més intensitat la propera Llei d'educació de Catalunya. A finals del 2006 l'Estatut d'autonomia que ve a substituir l'anterior vigent des de l'any 79. En aquest estatut es recullen de manera molt prolífica i molt profusa els drets del que seria l'autonomia catalana, entre ells, els de l'àmbit educatiu. I, amb aquests drets es recull explícitament en el seu articulat tres qüestions de molt interès, de molta rellevància per allò que després veurem. Una és la denominació, la catalogació del servei d'educació com un servei d'interès públic. Les paraules no són vanes i en els termes jurídics dir que un servei és públic o un servei és d'interès públic, encara que pugui representar una discussió, d'aquestes metafòriques, té el seu interès, té la seva rellevància. L'Estatut d'autonomia el defineix com un servei d'interès públic. Pensem que és repetició, però ja està bé que l'Estatut també ho faci. Aquesta garantia que l'educació dels alumnes es rebrà conforme a les conviccions religioses i morals dels pares. Perquè, en definitiva, no deixa de ser un fonament molt important del principi d'elecció de centre, de l'esfera de llibertat d'ensenyament. I, l'altre, és el compromís de finançament públic dels centres privats. Jo crec que discutir a aquestes alçades el dret que tenen els centres privats de rebre sosteniment públic pot ser un discurs estèril. Però, de tant en tant, encara es posa de col·lació i encara es discuteix en segons quins àmbits. L'Estatut reconeix aquest compromís. El mateix any 2006 es torna a repetir la coalició governant: PSC, ERC, ICV. I es celebra el Pacte per l'Entesa. Aquest Pacte per l'Entesa el que fa és que obliga al Govern a presentar i aprovar en el Parlament un projecte de Llei de Catalunya abans de finals del 2007. Aquí ja tenim el mandat

específic, un mandat de govern que ens diu que durant aquest període haurà d'existir un projecte de Llei d'educació. Recollint aquest mandat, el Govern de la Generalitat, el Departament d'educació, elabora el document "Bases per a la Llei d'educació de Catalunya" que tots vostès segur que han sentit parlar-ne perquè va generar moltíssima polèmica, un cert rebuig. Entre altres perquè es comentava, segons uns àmbits, que era el principi de la privatització de l'ensenyament públic. Aquest Pacte estava basat en una sèrie d'elements com la cohesió social, aquesta identitat compartida (tema de llengua i cultura), el servei públic de l'educació (que s'hi dóna més esment, importància) i de la garantia de la seguretat i llibertat de l'ensenyament concertat. Totes aquestes qüestions que, segons com, podien representar una bona acollida per a algun sector, lògicament el sector privat-concertat va representar un gran rebuig per algunes institucions de l'àmbit públic. Tant és així que el 2008 existeix, o es produeix, aquesta vaga de l'ensenyament públic, convocat per diversos sindicats com una resposta al que us deia abans d'aquest rebuig. Ja que era un mandat i s'havia de tirar endavant durant l'any 2008, precisament al mateix any, a l'abril, es presenta l'avantprojecte de llei i, sobre una base d'al·legacions. I aquest projecte de llei també va tenir una gran incidència en l'àmbit privat i, amb independència que les diferents institucions dedicades a l'ensenyament, a l'educació, hi van presentar al·legacions, la FAPEL (Federació d'associacions de mares i pares d'escoles lliures) i la CCAPAC (la Confederació Cristiana d'Associacions de Pares i Mares d'Alumnes de Catalunya) presenten aquestes 225.429 al·legacions que han tingut un ressò prou conegut i que no cal repetir. Al·legaven vint-i-cinc articles, en quatre grans blocs. Sobretot el mandat de l'Estatut d'Autonomia sobre el model educatiu d'interès públic. L'avantprojecte tornava a parlar de servei públic, del no respecte el pluralisme, de la restricció dels drets dels pares en l'elecció de l'escola que era molt intervencionista en aquest àmbit, i en la discriminació de l'alumnat de l'escola concertada en tant que no permetia aquesta gratuïtat real i efectiva de les quotes. Jo penso, sincerament, que aquestes al·legacions representen un punt d'inflexió amb el que fins el moment era el procés de gestació de la Llei d'educació. Al juliol es presenta el projecte de llei i, en la mateixa presentació d'aquest projecte (tot i que només recull cinc de les al·legacions que es van presentar al conseller i després al President) amb unes altres declaracions, fan una crida al consens. I aquesta crida al consens és recollida posteriorment en la tramitació parlamentària, que dura pràcticament un any (va de juliol de 2008 a juliol del 2009). De manera que pel vot majoritari del PSC, ERC i CiU (i en algunes qüestions molt concretes per ICV) la llei és aprovada. El 16 de juliol es publica i el 17 entra en vigor aquesta llei. <00:15:13>

Per comentar-vos aquesta voluntat de consens, a mi m'agrada comentar que va recollir molt particularment aquesta voluntat de consens, va presentar 412 esmenes, les quals recollien 264 de les entitats patronals de l'ensenyament privat. I el 90% d'aquestes esmenes van ser acceptades o transaccionades. Això és molt important perquè el que tenim aquí davant és un text de consens, amb els avantatges i inconvenients que això pugui significar. <00:16:00>

Situats en el consens us vull parlar, ara, de les qüestions més rellevants, dels elements substantius que són més rellevants, segons el meu criteri, sobre aquesta norma. És una norma de desplegament estatutari. Sabeu que està molt vinculat l'Estatut d'Autonomia amb aquelles disposicions de caràcter legal que el despleguin. I una d'elles és aquesta llei d'educació. Recull els trets educatius de l'article 21 i sobretot és una norma que es basa, molt fonamentalment, amb les competències en matèria educativa. Ja l'Estatut blindava les competències però la LEC també les determina, les distribueix i les reparteix. Evidentment és una llei. Per tant, és una norma bàsica pel seu desplegament reglamentari. La qüestió del desplegament reglamentari, que ja us he avançat abans, és una de les qüestions que més significació té, per allò que us deia del consens. La LEC té unes dues-centes vint i escaig invocacions al Govern, a l'administració, al Departament, a les entitats educatives, perquè despleguin aquesta llei. Pràcticament tantes o més com articles té. Per tant, és aquí en el desplegament o en el desenvolupament reglamentari on es pot veure, finalment, la seva eficàcia

real. Té la voluntat d'oferir un marc institucional estable. Aquesta ha estat una demanda molt reiterada del col·lectiu de l'ensenyament, de l'educació. Nosaltres sabem, o sabeu, que tenim uns marcs reguladors orgànics molt variables. Pràcticament govern que ha pujar el poder, govern que ha fet una nova llei. I el que pretén aquesta LEC és oferir aquest marc d'estabilitat demandat per tots. I no és una norma que modifiqui l'ordenació educativa. L'ordenació educativa ja està regulada per les lleis orgàniques. Aquesta és una llei de desplegament estatutari i no gaire cosa més. En quant els elements substantius, jo destacaria, per exemple, aquesta regulació del servei de Catalunya. La LEC consagra aquest model educatiu d'interès públic, que ha d'estar regulat i sostingut pel Govern de la Generalitat. I pren la norma de manera sistemàtica i reiterada al llarg de totes les seves disposicions, aquesta garantia d'accés de qualitat i en condicions d'igualtat. Tots els alumnes han de poder accedir al sistema educatiu amb aquestes condicions. I el finançament dels centres privats, amb criteris de suficiència i basat en el concert educatiu. El criteri de suficiència, al llarg de la Llei es desplega, vol dir ni més ni menys que ha de garantir la gratuïtat de la plaça escolar. Un discurs no per no assolir, no ens agrada no sentir i que ens ho diguin de tant en tant. <00:18:47>

Un altre aspecte és la competència en la determinació del currículum. Aquest és un dels aspectes més polèmics. De fet, és el que ha originat un dels recursos d'inconstitucionalitat, perquè el que diu que el Govern determina el currículum en el marc dels aspectes regulats per les lleis. Vostès saben que els aspectes reguladors del currículum, les normes bàsiques establertes per Constitució es determinen en llei orgànica però es poden desplegar per reglament, per real decret. Això és l'Estatut, que diu que aquestes que siguin de desplegament bàsic han de ser desplegades per llei i la LEC ho repeteix. Aquesta opció del desplegament legal dels aspectes bàsics, els aspectes que han de ser comuns a tot el territori espanyol és el que ha generat el recurs d'inconstitucionalitat. En determina uns ensenyaments obligatoris i uns ensenyaments declarats gratuïts. Els obligatoris no s'han modificat: primària i secundària. Dels declarats gratuïts (a part dels que hi ha) n'hi ha dos que són de moltíssima importància: els Programes de Qualificació Professional i Inicial (que els declara universals i gratuïts) i la Formació Professional de Grau Mitjà. Que tot i que la LOE ho apuntava, la LEC ho confirma. Són ensenyaments gratuïts i universals. <00:20:09>

La carta de compromís educatiu és un altre dels elements que per a mi és molt rellevant perquè el que pretén és que, per norma, es recullin uns instruments per potenciar la participació de les famílies en l'educació dels fills. Això no deixa de tenir la seva importància, la seva rellevància, perquè, clar, que per llei s'hagi d'obligar a les famílies que eduquin els seus fills, no sé fins a quin punt és necessari i convenient. Però és que, a més a més, obliga a les famílies que s'avinguin a compartir els principis de la carta de compromís educatiu. Un, com a jurista, hi ha algunes coses que el deixen una mica sorprès. A mi em podran obligar sempre a que negociï amb una persona per obtenir, en tot cas, un acord comú. Però el que no em podran obligar mai és que jo m'avingui a l'altre. En tot cas, jo cediré o no cediré, però no em poden obligar. La llei, en tot cas, ho pretén. Aquest és un aspecte que jo no ignoro. Respon a una situació molt problemàtica en el clima escolar, però que no sé fins a quin punt això es podrà desplegar amb equilibri i tranquil·litat. <00:21:14>

El tema de la convivència també és molt important i està lligat amb el tema del compromís educatiu. I el que diu, i és una qüestió que és molt positiva en aquest sentit, és que regula les faltes i sancions greus des de l'àmbit legal. Una de les qüestions que els juristes també tenim molta preocupació és que tot l'àmbit sancionador, sigui el que sigui, el de l'administració o qualsevol altre, estigui referit al reglament, que no sigui la llei la que determina aquest àmbit sancionador: el principi de tipificat i seguretat jurídica. La LEC sí que tipifica les faltes i sancions greus. Per tant, ens assegura a tots plegats, que quan es produeixin seran aquelles i només aquelles les que tindran les sancions que corresponguin, a través d'aquesta. Malgrat tot, dóna una gran importància a la mediació. Mana el Departament amb aquests mandats que diem que són molts que estableix normes

reguladores i estableix un especial èmfasi en aquesta protecció contra l'assetjament escolar, contra el *bullying* en aquests moments, que és una situació preocupant per a tothom. <00:22:19>

El tema de la programació escolar. També un altre aspecte problemàtic i polèmic. En definitiva, el que ens està anunciant la LEC és que aquesta programació és l'instrument que garanteixi l'efectivitat del dret a l'educació. I amb aquesta garantia és el Govern que determina els criteris de manera que els agents, els sectors, que hi participin ho puguin fer de manera efectiva. Establint aquest mapa escolar com instrument bàsic (un mapa escolar que és un document tècnic) l'eleva arran de llei i, d'alguna manera, el situa dins d'aquest àmbit. Molt important, perquè precisament el primer decret que s'ha publicat de desplegament de la LEC és els dels Programes de Qualificació de Professional Inicial ignora aquest mandat d'obligació de participar del agents educatius. Per tant, comencem malament el seu desplegament. <00:23:10>

Pel que fa a l'autonomia dels centres, en tot cas, parlarem només de l'organitzativa perquè atorga als centres públics una competència a la direcció per impulsar i adoptar aquestes mesures de millora. La competència que té la direcció projectes de centre i d'adoptar aquestes mesures de millora d'estructura també ha originat molt de rebuig en l'àmbit públic. Ordena la funció pública docent. Aquest és un altre element que ha estat objecte de recurs. La LEC és molt llarga a l'hora d'ordenar la funció pública docent. Jo amb el tema de la funció pública no sóc un expert. I sí que, en tot cas, us puc dir que el règim jurídic del personal directiu, en tal que estableix un règim jurídic que proposa aquest projecte educatiu en relació als llocs de treball del centre i de les seves modificacions. O sigui, li atorga al director la capacitat de poder modificar les plantilles, cosa que fins ara era impensable en l'àmbit públic. És, com us deia abans, un dels àmbits més problemàtics que la LEC comporta per l'àmbit públic. Estableix unes carreres professional, aquests graus docents i aquestes categories de *senior*, només aplicables al funcionariat. I, d'alguna manera, atorga una autonomia molt important que en determinats àmbits centralistes no ho consideren adient. I, per això, jo us dic que ha estat objecte de recurs de constitucionalitat. <00:24:42>

Sobre l'administració de l'educació en parla i el que ens diu és que l'administració, tot i que és la Generalitat que actua per mitjà del Departament, dona als ens locals una gran possibilitat de participar en aquesta gestió. Una lluita dels estaments locals era ser-hi més presents i tenir més capacitat de gestió davant de la LEC i ho acaba recollint tot i que d'una manera bastant més suau de com era el projecte i l'avantprojecte i atorga elements de participació. Tot i que a través d'aquests convenis es poden establir competències i responsabilitats. No queda tancat el tema de que els ens locals adquireixin unes competències molt grans a l'hora de desplegar aquesta norma. <00:25:30>

Les zones educatives és una altra qüestió que introdueix la norma. Es parla que són unitats de programació de l'oferta educativa i que, en tot cas, el que han de garantir és aquesta oferta suficient de places i una provisió de serveis educatius. Les zones educatives també representen un aspecte molt polèmic perquè, d'alguna manera, voldria dir que intenta localitzar en un lloc molt més concret els àmbits de programació que haurien de correspondre a altres entitats i que, d'alguna manera, pot representar un tensió entre els interessos generals i aquests interessos de les zones educatives. De fet, ja hi ha experiències que així ens ho semblen fer saber. <00:26:09>

Sobre el finançament, insistir que el concert és el model ordinari. Tots sabem el que és un concert educatiu, no insistiré. El mòdul econòmic és un referent i una garantia de gratuïtat. Això està anunciat per la LEC, està repetit, tot i que les lleis orgàniques ja ens ho diuen. I existeixen possibilitats d'incrementar el mòdul d'acord amb uns requisits reglamentaris i el "contracte programa". El "contracte programa" és una altra eina, un altre instrument econòmic que la LEC

estableix per finançar complementàriament els llocs escolars. Estableix, i això és molt important, la possibilitat de concertació de l'ensenyament post-obligatori: batxillerats i cicles formatius de grau superior. Aquest, penso, és un gran avanç respecte de les lleis anteriors. I amb això, els aspectes més rellevants, més substantius, estan exposats. Hi ha molt més. Penseu que és una llei que té 205 articles, 28 disposicions addicionals, 14 transitòries, 2 derogatòries i 4 de finals. Per tant, explicar tot això amb vint minuts és complicat. Jo no sé si hagués estat capaç. Per tant, això és el més rellevant. I insistir en que aquesta LEC, com una norma de desplegament estatutari, incideix moltíssim amb aquest concepte d'equilibri, amb aquest concepte de corresponsabilitat, i amb aquest concepte de gratuïtat efectiva de les places, s'acaben complint. No tinc res més per dir. Moltes gràcies. <00:27:41>

Moderador:

- Moltes gràcies Miquel. Té la paraula Francesc Torralba. <00:27:50>

Francesc Torralba:

- Molt bé. Doncs molt bon dia. Moltes gràcies en primer lloc per convidar-me en aquest acte i, també per donar-me la possibilitat alguns implícits o algunes, si més no, perplexitats que em suscita aquesta llei de la que, certament, em centraré sobretot en el preàmbul i en l'article dedicat als principis generals. No entraré en l'articulat. No sóc expert ni de lluny en matèria jurídica per fer una anàlisi comparativa amb altres lleis orgàniques que hi ha hagut al conjunt del país. Però sí, almenys, comentar sis punts. Intentaré ser molt telegràfic: qüestions que em suscita, també alguns punts que trobo molt lloables (si més no en el preàmbul i en l'article 1) i, finalment, també algunes febleses o algunes qüestions que, al meu entendre, suscitaran problemes ulteriors en la mesura que es vagin concretant. <00:28:55>

Començo amb una qüestió preliminar que deia el Miquel en la seva presentació. És una molt bona notícia que sigui un text producte d'un gran consens polític i social. Però els consensos també tenen un gran peatge, que és que l'articulació ha de ser ambigua, volgudament ambigua, perquè realment tots puguin considerar aquell text com a propi. Aquesta ambigüitat o aquesta formulació tan ambigua en el text permet el consens però, aleshores, en la mesura que aparegui la reglamentació concreta d'allò que aquí està exposat, aquell consens es pot posar de manifest una altra vegada com a artificial, conjuntural o senzillament tangencial. De tal manera que tornin a aflorar aquelles tensions que van produir finalment aquell consens. Això ho dic perquè en el fons s'hi detecten sensibilitats molt distintes que intenten buscar un cert equilibri, però la qüestió serà la seva concreció pràctica. Ho posaré amb un exemple de dos textos que són producte d'un consens molt més ampli. Si un analitza detingudament la Declaració Universal dels Drets de l'Home (així anomenada el 1948), veu que realment aquell text va ser el resultat d'un consens difícil, liderat per Jacques Maritain però que finalment va donar peu a 30 articles amb un preàmbul. Bé. Però una altra cosa és quan un intenta aclarir el contingut de cada article. Què vol dir que "tot individu té dret a la vida"? Què és un individu? No queda definit en cap dels articles de la declaració, lògicament. Perquè si s'hagués definit, probablement, no hi hagués hagut aquell consens. O, "tot individu té dret a fundar una família". Què és família? Si s'hagués aclarit nítidament probablement no s'hagués aconseguit aquell consens. Això genera hermenèutiques múltiples d'aquell text consensuat, de vegades confrontades. O, allò que en diu Paul Riquier: "La disputa de les interpretacions". La grandesa d'un text és el seu consens, certament. D'una llei encara més. Però la qüestió serà el seu desenvolupament en base als reglaments. Si no, tornarà a aflorar aquesta dificultat que va fer

possible el consens. Això també es pot veure en el text de la constitució espanyola del 78. Si més no vigent avui. Un pot veure determinats articles que anaven fonamentalment a satisfer els nacionalismes perifèrics. Però, a la vegada, hi han altres articles que expressen clarament un sentit molt unitari, molt homogeni de la realitat hispànica. La conseqüència és que les interpretacions agafen determinats articles, n'ignoren d'altres, o fan a la inversa. Per tant, jo crec que això pot passar en aquesta llei, que té la grandesa del consens, però la dificultat, també, de les seves concrecions quan un consens és tan gran i la formulació és tan ambigua. <00:32:03>

Jo crec que hi ha sis eixos amb els que val la pena centrar-se en el debat. Seré molt telegràfic i esquemàtic amb cada un d'ells. <00:32:09>

Primer aquest equilibri que cerca de tenir la llei entre l'equitat i la recerca de l'excel·lència. Intentar conjugar, d'una banda, un sistema universal, incloent, obert a tots. Jo crec que això ens ha d'enorgullir com a país. Així de clar ho dic. De totes maneres, això també estava expressat en l'última llei orgànica d'educació. La voluntat que el sistema sigui permeable, incloent, universal, que tots tinguin possibilitat de ser educats a través del sistema d'escolarització fins als setze anys, obligatori al conjunt del país. Però la novetat és aquesta excel·lència o aquesta recerca de la potenciació dels talents, dels talents que hi ha amb una aula, dels talents que hi ha en una institució, els talents que hi ha potencials en el país. Això és un equilibri que al meu entendre és enormement difícil d'aconseguir. Però és bo que es plantegi com a idea reguladora. No es tracta només d'integrar, no es tracta només d'incloure sinó que es tracta de desenvolupar al màxim, tensar al màxim, estimular al màxim els talents que hi ha. En això jo crec que es corregiria una mala interpretació de l'atenció a la diversitat, que molts cops ha acabat essent anivellament pel baix nivell o anivellament a la mínima. I, en canvi, d'aquesta manera hem dilapidat o em perdut enorme talent potencial a les aules. I, en canvi, aquesta idea podria corregir aquest defecte del que molts cops ha volgut dir atenció a la diversitat, que és atendre als que són més febles, des del punt de vista del seu procés d'aprenentatge, però no estimular aquells que tenen extraordinari talent i que un país, naturalment es necessita. Això queda expressat en la llei, en el preàmbul, quan es diu textualment: "l'educació és la porta obligada a la realització personal. I el progrés col·lectiu és la palanca que fa possible la superació dels condicionants personals, socials, econòmics, culturals en origen. És la clau de les oportunitats per superar les desigualtats. I per descobrir i aprofitar tots els talents de la societat". <00:34:22>

També subratllo les enormes complexitats, perquè això vol dir obrir la porta a tots, processos de personalització, reducció de grups, incrementar substancialment la quantitat del PIB que es dedica a educació (cosa que tots podem estar d'acord), potenciar els sistemes d'exigència per tensionar aquest talent. I, això vol dir, naturalment, que per mi el sistema no ho ofereix, que és: anar contra la rigidesa del sistema. Per potenciar els talents. Els talents que tenen aquest do especial per desenvolupar determinades habilitats no els podem deixar dormint en el sistema esperant que passin aquells novells que per edat han de passar, sinó que el sistema ha de ser suficientment àgil i hàbil per desenvolupar al màxim aquell que té un talent potencial, però per acollir a tots dins del sistema. Ho posaré amb un exemple molt clar amb la llengua anglesa. És evident que tots en el millor dels casos han de dominar la llengua pròpia d'aquest país, que com diu l'Estatut (ja ho deia l'anterior) és el català i el castellà. L'han de conèixer i l'han de dominar. Si pot ser l'anglès, naturalment, millor. Així ho diu: "No si pot ser. L'han de dominar". Però, és clar, pot ser que en una aula hi hagi un noi que tingui una mare que sigui anglòfona i que es trobi amb una aula amb nois que per primera vegada comencen a conjugar el verb *to be*. Aquest noi el que ha de fer no és conjugar el *to be* sinó memoritzar els sonets de *Shakespeare*. Això és el que ha de fer aquest noi. O llegir els drames o les tragèdies romanes de *Shakespeare* en la seva llengua anglesa. Això és atenció a la diversitat, també. I no que aquest noi vagi dilapidant hores i temps en una aula perquè senzillament, allò, ja ho sap, perquè la seva mare és anglòfona, no per mèrit propi. <00:36:22>

Un segon eix que també hi ha molt ben expressat però que també genera perplexitats és aquest equilibri entre arrelament al país i cosmopolitisme. Aquesta no és una llei que es pugui qualificar de provinciana. Encara que alguns ho voldran veure per aquesta defensa de la llengua pròpia i de la cultura pròpia. Però, a la vegada, també es subratlla l'obertura al coneixement d'una altra llengua estrangera i el coneixement correcte d'aquesta altra llengua estrangera. Amb això s'ha de dir que estem a anys lluny d'on hauríem de ser. Sistemàticament els professors d'anglès i els universitaris ho constatem. No tan sols el dèficit a l'hora d'escriure i expressar-se amb llengua catalana i castellana sinó, naturalment, amb una llengua estrangera. Per tant, benvinguda vingui aquesta idea. Però és aquesta tensió, no sempre fàcil d'una llei que accentua els elements propis, per tant, d'arrelament, de coneixement del territori, de coneixement del costums, de coneixement de la pròpia literatura, tradicions, però, a la vegada, també, d'obertura al món. Cosmopolitisme i arrelament. Aquí també vull subratllar un element que em sembla important. Aquest arrelament al propi país no crec que passi només perquè la llengua vehicular sigui el català normalment en els centres educatius. Jo crec que passa per l'estima de les pròpies tradicions i costums. L'espectacle delirant de com s'està transformant la festa de Tots Sants a casa nostra en escoles públiques i/o concertades és un indicatiu que això que en diem arrelament no va bé. En la mesura que una altra festa, legítima, naturalment, i respectable, colonitza un àmbit que és propi i introdueix una sèrie d'elements que eren molt externs al nostre àmbit propi. És a dir, em pregunto què vol dir aquest arrelament més enllà de la llengua. Si vol dir estima, coneixement d'allò propi. Quin coneixement tenen els nostres nois i noies del costumari català de Joan Amades? Quin coneixement tenen, per exemple, d'aquells valors propis que ens han configurat. Josep Ferrer Mora, per exemple, els va intentar explicar en aquell famós text de l'any 1948, sobre l'essència i les formes de la vida catalana on parlava de la continuïtat, el seny, la mesura i la ironia? Bé, em pregunto què vol dir aquest arrelament més enllà del coneixement del territori, de la història i de la llengua. Jo crec que és estima, també, pels costums, per les tradicions, sense cap tipus d'actitud vergonyant o acomplexada. I, a la vegada, també, aquells valors que ens han configurat com a poble que estan abastament descrits amb molts textos de naturalesa molt diferent. <00:39:16>

Tercer eix, és l'eix autonomia-heteronomia. La llei, almenys en el preàmbul i en l'article 1, sembla potencia i respectar molt l'autonomia dels agents o dels actors educatius implicats. De fet, ho subratlla per activa i per passiva. I sembla vetllar per la diversitat de formes educatives; anar contra processos d'uniformitat; contra el clonatge educatiu. Que tots finalment acabin obeint les directrius o paràmetres que la mateixa llei articula. Sembla que en certa manera vol potenciar, i així ho llegiré, doncs, la creativitat, la llibertat, l'autonomia de tots els agents-institucions implicats. Però, a la vegada, quan un llegeix tot l'articulat se n'adona que hi ha tota una sèrie de faixes, de cinturons, una sèrie de configuracions que més que potenciar l'autonomia, el que sembla és que l'afebleixin; més que desenvolupar-la plenament, el que sembla és que la lliguin. Ho posaré a tall d'exemple, referint-me a alguns dels actors que hi ha implicats. Per exemple, el mateix actor del professorat. Ara ja no parlo de concertada, ni de privada, ni de pública, ni de religiosa ni de no religiosa. La llibertat de càtedra, la llibertat d'ensenyar segons els propis criteris. Naturalment que aquí, si un accentua molt l'autonomia pot convertir aquella institució en una espècie de regne de Taifes on cadascú, sota el pretext d'impartir una determinada matèria, explica, certament, allò que vol. Però, també, es dona l'altre extrem. Que jo crec que és dona molt. Que el professor està molt lligat per una sèrie d'unitats que ha d'anar, senzillament, explicant, que té un cert marge en "modus docendi", en la manera de fer-ho, però al capdavant ha d'aconseguir aquests resultats perquè, a més a més, serà fiscalitzat per una nova instància que mirarà d'analitzar realment si ha fet bé aquella feina. Això, llavors, sembla que entri en contradicció en aquesta llibertat de càtedra que, en certa manera se li reconeix, perquè

així és. Però, a la vegada, introduir sistemes de control, d'eficiència en la presentació i exposició d'aquelles matèries que li pertocuen. Això, els professors de filosofia ho sabem de fa molt temps. Cadascú coneix millor el seu gremi. Si un professor de filosofia de batxillerat té com a matèria, posem per cas, la història de la filosofia, naturalment, que ha de presentar-la tota. Però, al final, es trobarà amb uns autors a selectivitat que són els que al final serviran per avaluar quina és l'eficiència i excel·lència, en termes globals, d'aquell aprenentatge. Això vol dir que deixarà d'ensenyar autors que per altra banda són molt rellevants. És molt difícil trobar-se un estudiant que hagi llegit les confessions de San Agustí, a la universitat. Però, en canvi, accentuaran aquells quatre o cinc autors que són obligatoris de presentar-se a selectivitat. Home, si això es diu llibertat de càtedra, jo crec que queda enormement reduïda la capacitat de maniobra d'aquell professor. És un exemple centrat amb al professor. Ara, és podria centrar en la figura del director, del que aquí s'ha fet alguna al·lusió. Es podria centrar també en la figura de pares i mares. O les mateixes institucions com a subjectes jurídics, al marge d'autonomia, que tenen a l'hora d'elaborar un projecte propi. La llei sembla accentuar aquest aspecte. I, de fet, així queda manifestat en el preàmbul amb molts fragments. Diu: "La llei dota d'autonomia els centres educatius". Aquesta mesura, entre d'altres que es puguin adoptar, té el propòsit de flexibilitzar el sistema i possibilitar la creació de xarxes d'escoles unides per projectes comuns. I més avall diu: "La flexibilitat ha de permetre recollir tota la tradició educativa de Catalunya i la seva riquesa pedagògica". Això és meravellós. I d'oferta educativa a la qual no s'ha de renunciar. Ans al contrari, la llei regula el sistema amb el propòsit d'estimular-ne la creativitat i la llibertat. Però, en qualsevol cas, hi ha una sèrie de pautes mínimes, elements mínims, que donen molt poc marge de maniobra. Parlo del professor d'empeus. També ho podríem aplicar especialment si és d'un centre concertat o privat. Autonomia-heteronomia. Aquesta tensió em sembla important subratllar-la. També respecte l'estudiant es podria fer aquesta reflexió. L'estudiant al nostre país no té dret a decidir si vol estar o no a l'aula fins als setze anys. En canvi, en molts altres països l'estudiant té el dret de si vol o no estar a la institució educativa a partir dels catorze. Alguns han llegit aquest fet com a progrés; d'altres, fins i tot suggereixen els divuit. En canvi d'altres, consideren que això pot ser una reducció de la seva autonomia i que, probablement, als catorze desenvolupen aquelles habilitats que tenen pugui ser excel·lent en un determinat territori que no passi pel treball intel·lectual o pel desenvolupament de capacitats intel·lectuals pròpies de la universitat. Per tant, aquesta idea de l'autonomia-heteronomia es podria analitzar per sector, i veure si realment aquesta autonomia queda respectada o només exposada com un anhel, com un principi de desig en el preàmbul. <00:45:07>

Després, hi ha un punt, que és el quart, que és la relació entre el sistema educatiu i les famílies. Aquesta és una novetat respecte a la llei orgànica, la que regeix al conjunt d'Espanya. Que és aquesta carta de compromís educatiu. Aquí es parteix d'un supòsit que és molt freqüent, comentat en els claustres de professors i mestres. És la dimissió de la família en la pràctica educativa. És una espècie de clam que circula. I, segurament, circula amb moltes raons. Tant en l'àmbit privat com el públic, tant en el àmbit urbà com rural. Parlo des de la pròpia experiència, de la coneixença de diferents claustres i comunitats educatives en les quals la família ha dimitit. La família sembla ser un actor en el procés educatiu i que, per tant, allò que no feia, no ho fa ningú o ho ha de recollir el mestre a l'escola i, per tant, es troba amb uns dèficits que abans no es trobava. Jo no crec que la solució passi per una carta de compromís. Això pot resoldre uns elements, però no crec que passi per això. Sí que és veritat la constatació que pares i mares cada cop tenim més dificultats per educar els nostres fills atesa la dificultat de conciliar la vida professional i la vida familiar, això no passa per una carta de compromís. Sinó per polítiques familiars de veritat, polítiques de conciliació de veritat. Perquè aquella persona que vol ser excel·lent en el seu àmbit professional i vol ser excel·lent en l'exercici de la paternitat o de la maternitat no hagi d'optar per un o per l'altre. No hagi de caure en una disjuntiva excloent, que és la que molt habitualment se segueix donant especialment al nostre país en els que ens emmirallem, en que aquesta conciliació és més real. Ho dic perquè sí

que hi ha un compromís escrit però no hi ha temps real per exercir-lo. Sí que hi ha un compromís escrit en el qual els dos progenitors, o, en el cas que n'hi hagi un, doncs, educarà aquella criatura, li transmetrà hàbits, valors i virtuts, l'ajudarà a fer les feines i els deures que porti de l'escola, estarà al seu costat en el procés. Però això és un pur compromís escrit, que no es pot traduir fàcticament perquè els dos progenitors arriben molt tard a casa seva i molts cansats. Llavors, això pot ser paper mullat. Per tant, tinc una certa perplexitat davant d'això. Però encara en tinc una altra: la Carta de Compromís Educatiu vol dir que les dues instàncies fonamentals en la pràctica educativa (almenys en el nostre sistema) que són la institució escolar i la familiar, han de pactar un àmbit comú. Com una espècie de camp d'intersecció on els dos agents faran força pel bé d'aquella noia, d'aquell nen, que, per altre banda, està entre mig dels dos. Per tant, l'escola i la família. Això és meravellós que es digui, però té moltes complexitats. És meravellós perquè sinó caiem en allò que els tècnics diuen la bicefalia axiològica, esquizofrènia axiològica: que a l'escola rep un tipus de valors i a la família rep un tipus de valors molt distints. O, de vegades, fins i tot oposats o contraposats: allò que el nen i la nena senten en aquella escola que, per altra banda, els expressa amb harmonia amb el seu propi projecte docent, o amb el seu propi ideari, o amb el seu propi carisma fundacional en el cas de moltes escoles de tradició religiosa lligades a ordres i congregacions. Però, és clar, això pressuposa que hi un àmbit de trobada, jo crec que hi pot ser. Però el que no pot fer l'escola és dir quins valors han de transmetre els pares i les mares a casa seva. I, el que no pot dir un pare o una mare és quins valors s'han de transmetre dins el sistema educatiu. Això ho pot vehicular a través del seu vot com a ciutadà. Són dues esferes autònomes que han de ser complementàries però que no pot haver-hi ingerència de l'una respecte l'altra. Però la criatura és la mateixa, la que està entre els dos móns. Per això cal citar aquest pacte. Però aquest pacte, a part del problema del temps per exercir-lo, és el problema dels valors. Pot molt ben ser i, sobretot atesa la pluralitat de famílies que hi ha a casa nostra (que cada cop n'hi ha més atès els fluxos migratoris i atès la constitució diversa i fragmentària de la societat), que sigui molt difícil identificar pacte, compromís, en quins valors eduquem... tenint en compte les procedències d'unes famílies respecte les escoles. Més encara si la seva possibilitat d'elegir centre, d'elegir aquella institució educativa, s'ha vist limitada per raons de proximitat o per les raons que sigui. Llavors, el conflicte axiològic pot ser més elevat. Ara, d'altra banda, naturalment, s'ha de garantir que tots puguin entrar al sistema educatiu. La garantia de la igualtat no pot anar en contra de la garantia, també, d'educar segons les pròpies conviccions, valors que pares i mares tenim. Això pot produir friccions especialment en alguns camps, on la manera d'entendre com s'ha d'educar amb el cos o en la qüestió religiosa els nois i les noies sigui molt diferent de com creiem que s'ha de fer des d'una instància familiar. Això pot generar friccions i, llavors, el compromís pot ser paper mullat o tant nominal que no acabi traduint-se a la pràctica en res concret quan, en canvi, han de lligar esforços. <00:51:16>

Una penúltima consideració és respecte els valors que es volen accentuar a través de la llei. Això també és interessant accentuar-ho. Aquí hi ha un gran debat de si l'estat, i, per tant, a través d'una llei que articulada democràtica i consensuadament ha de ser neutre o no ha de ser neutre axiològicament parlant. Aquest és un debat que ve de molt lluny i que en el fons es troba la filosofia de l'estat i la filosofia de l'educació, de si l'estat ha de ser neutre axiològicament. Per tant, no ha de fer... no diré proselitisme, però estimular, potenciar determinats valors en els nois i les noies que són educats dins aquest estat. O bé, sinó ha de ser, al contrari, militantment actiu a favor d'uns determinats valors. Aquest és un debat que hi hagut a França, és un debat que hi hagut a Alemanya, és un debat que hi hagut allà on hi ha tradicions democràtiques provades al llarg del temps. Però que no volen ni han volgut caure en aquells processos d'adoctrinament ideològic o adoctrinament moral propis de les dictadures o els totalitarismes. Llavors, aquí, el nostre país ha optat per un plantejament que és recollir aquells valors que estan en l'esperit i la lletra de la constitució i en l'esperit i la lletra de l'Estatut. Per tant, els valors que s'han de potenciar, això ja estava en la llei orgànica. No n'hi ha cap que no estigui allà, en la llei orgànica en el conjunt de l'estat. Els valors que s'han de potenciar són els que queden expressats en les bases pre-polítiques. Diguem-ne, les

bases bàsiques, fonamentals, per l'exercici de la mateixa democràcia. Per tant, ¿com es decanta aquest debat amb la llei? L'estat ha de ser militant a favor d'uns valors. Jo crec que això és bo. Llavors, s'ha d'anar amb molta cura. Quins? Perquè depèn de quins pot ser ja adoctrinament. Pot ser ja una manera de manipular o conduir a l'altre a les meves pròpies tesis. Aquest debat l'hem tingut a Espanya en els últims tres anys a propòsit de l'Educació per la Ciutadania i els Drets Humans, i les diverses propostes de textos que, certament (alguns d'ells, he tingut ocasió de llegir-me) més de dotze, són clars catecismes ideològics. D'altres, en canvi, es mouen dins de la sensatesa del valors que han de fer possibles els pilars d'una societat democràtica. Quins són els valors que aquí es diuen? Vaig conclouent. Doncs, pròpiament, els següents. Això està en l'article 2 del títol preliminar "La transmissió i la consolidació dels valors propis d'una societat democràtica: llibertat personal, la responsabilitat, la solidaritat, el respecte, la igualtat". Però jo em pregunto si amb aquests n'hi ha prou. Això que s'anomena els valors mínims, o els valors bàsics. Si amb això n'hi ha prou per esperonar, per tensar la corda, per potenciar la cultura de l'esforç, per exemple, que també es descriu, aquí i a la llei orgànica. Si només amb aquests valors que estan contemplats en la base de la Constitució i també de l'Estatut són suficients. Al meu entendre, no són suficients. Per aconseguir excel·lent, per aconseguir una societat cívica, per aconseguir una societat on hi hagi un índex, no només d'igualtat i de llibertat, sinó de molts altres valors: esforç, audàcia, justícia i seny. Tot això demana un transmissió de valors que vagin més enllà d'això. A segurament la llei no ho pot dir, però ha de permetre aquesta possibilitat a les instàncies educatives que s'aixopluguen dins d'ella, siguin privades o concertades o, especialment, les famílies.

I, finalment, el tema de l'educació integral. Aquí, crec que s'ha incorregut a la mateixa miopia que en altres sistemes educatius o, especialment, el de la llei orgànica vigent a Espanya. La llei, en l'article 3 defensa una educació integral. Ara el problema és aclarir què és això de l'educació integral, és clar. És el que dèiem abans, ¿qui no està d'acord amb l'educació integral? És molt difícil que algú digui: "Jo estic a favor de l'educació uni-dimensional" o "de la educació monofacètic" o "mono-lingüística" o "uni-dimensional". No. Tothom està a favor de l'educació integral. El problema és posar-hi nom a això. El problema és aclarir què inclou l'educació integral, com s'articula això ens el currículum, com s'articula això en el sistema d'hores i quin tipus de professionals poden vetllar perquè realment sigui una educació integral. Llavors, l'article, amb això, és molt ambigu. Suficientment ambigu per generar el consens. "Els alumnes tenen dret a una educació integral orientada al ple desenvolupament de la personalitat". Fantàstic. "Amb respecte dels principis democràtics de convivència i als drets i llibertats fonamentals". Qui no pot signar això? El problema és aclarir que vol dir el ple desenvolupament de la personalitat. I, al meu entendre, alhora de veure el desenvolupament negligeix, podríem dir, la dimensió espiritual de la persona. O, el que alguns afirmen ja: la intel·ligència espiritual de la persona. Aquí teníem una ocasió per mostrar que l'ésser humà apart de tenir una dimensió corporal i una dimensió psíquica i una dimensió social, té una dimensió espiritual que també ha de ser educada, sensibilitzada i estimulada. I, que, a més a més, ho ha de ser independentment de les creences, de les confessions. Nosaltres vivim en un país on hi ha massa identificació ràpida entre potenciar la dimensió espiritual, la sensibilitat o la intel·ligència espiritual (vocable que existeix en molts àmbits acadèmics). I, l'educació, o la iniciació en un determinat àmbit de fe o en una determinada confessió. Jo crec que aquí han tornat a funcionar determinats prejudicis, determinades pors o complexes que no han fet possible aquest desenvolupament. En canvi, si un analitza comparativament altres sistemes, veu que això comença a ser objecte d'atenció. Per exemple el Quebec, dins de Canadà, on a l'escola pública, arrel de molta demanda d'experts i de la mateixa societat, s'estan desenvolupant programes d'educació de potenciació de la intel·ligència espiritual en contextos aconfessionals. Per tant, a mi em sembla que aquí hem perdut també una possibilitat. Que ens hem quedat amb un esquema del desenvolupament ple de la personalitat, que inclou, naturalment, les intel·ligències múltiples de Howard Garner i les correccions que en va fer Goleman. Però no. Al meu entendre, les últimes aportacions com per exemple: "*Intel·ligència espiritual*" de Zohar i Marshall, que es va publica a

Oxford i a Cambridge fa encara no quatre anys. Per tant, la meua observació és aquesta: ¿Què vol dir educació integral en la ment del legislador? I ¿Quin tipus de desenvolupament pràctic tindrà això? Valorant totes les altres dimensions, la social, l'emocional, la musical, la lingüística, la lògico-matemàtica. Tots aquests elements hi són inclosos. Jo, almenys, els he vist reflectits. Però en canvi, a mi, em manca la qüestió espiritual, que pot encara pot augmentar més l'anèmia o l'atrofia espiritual dels nois i noies que surten del sistema educatiu vigent. A no ser que hagi estat estimulada des d'altres institucions que apunten cap aquesta dimensió, encara que el sistema no les empara o no les protegeix. Moltes gràcies per l'atenció. <00:59:25>

Moderador:

- Molt bé. Ara tindríem uns minuts per fer, jo diria, tant alguna intervenció, comentari, pregunta o aclariment. Sempre sembla que és obligació del moderador de fer la primera pregunta, ¿no? Esperem que això estimuli la participació de tothom. Jo, en tot cas diré que les dues intervencions han estat molt complementàries. Això, vol dir, que han estat des d'angles molt diversos. Sovint, jo diria, des del món fundacional, on uns dels motius per el que es van crear moltes escoles és per uns principis, per uns elements fundacionals que volien o bé, estimular un tipus de metodologia educativa, o bé estimular, podríem dir, en aquella època, en el moment fundacional, de transmissió de valors o de viure uns valors en comunitat educativa. La percepció que jo almenys tinc i és el que voldria, també, que els dos ponents poguessin comentar és que des d'aquesta perspectiva la visió de l'escola pública ha estat la d'apropar-se, fins i tot, a aquest model d'intentar concretar en una escola, en un territori, més concret, més arrelat amb l'entorn. Jo no sé si aquesta percepció que, potser, a l'escola pública en el seu origen tenien una visió molt, molt universal i, fins i tot, l'escola pública era una eina de transmissió dels valors de l'estat, del poder dominant. No només era un afany d'escolarització universal, molt lloable. Sinó també un instrument d'educació dels valors imperants. Jo no sé com els dos, des d'una perspectiva molt diferent, poden preveure que, tant el marc legal, com l'evolució de la mateixa escola, amb els reptes que té davant, amb l'horitzó de les obligacions que té l'escola en el futur. ¿Com veuen que podria evolucionar? O ¿com veuen que hauria de ser el paper d'escoles arrelades en un principi fundacional, els elements fundacionals? <01:02:00>

Miquel Mateo:

- Hi ha una qüestió important. Com sempre, les expressions del llenguatge mai són neutres, això és evident, i quan acaben reflectint-se en un text legal, diria que encara són molt més rellevants i significatives.

Projecte educatiu. Ho ha dit abans el doctor Torralba: "L'estat per definició és neutral". I, des del punt de vista jurídic, així ho ha confirmat i corroborat el propi Tribunal Constitucional, en diferents sentències: l'obligada neutralitat de l'Estat a l'hora d'impartir la docència. Però la LEC el que fa és, penso jo, acostar-se més a un model que als centres privats ens és més comú. Els centres que tenen aquesta iniciativa perquè el projecte educatiu sempre és un dels elements fonamentals d'aquests centres privats. L'escola privada es caracteritza per tenir un projecte educatiu. El que fa la LEC és contemplar-ho també pels centres públics. I diu la LEC que els centres públics tindran un projecte educatiu que haurà de ser desplegat, evidentment, per aconseguir l'eficàcia, l'excel·lència, l'equitat. Condiciona els principis d'aquests projectes, a part de la laïcitat. És una de les consideracions bàsiques d'aquests projectes. Però, en definitiva, jo crec que sí que és una manera d'apropar les escoles públiques a una realitat més concreta, a desplegar un projecte. I això és possible en la llei d'educació. És, penso jo, un avançament molt important que fa la LEC. Ja veurem després com es configura, perquè precisament l'execució d'aquest projecte educatiu és un dels elements que després determinaran les valoracions dels directius d'aquestes escoles públiques. La seva possible

continuïtat o, fins i tot, el seu possible intercanvi. Però sí que és una manera d'acostar-se i la llei ho fa possible. <01:04:00>

Francesc Torralba:

- Sí, també contesto. De fet, a la llei, curiosament, apareix la paraula projecte per adjectiva de dues maneres: projecte educatiu, però també projecte vital. És curiós perquè és una expressió del primer paràgraf del preàmbul. Diuen: “on tothom que hi pugui viure que hi pugui portar a terme, lliurement, el seu projecte vital”. És una expressió que jo trobo, francament, molt afortunada. Que tot nen i tota nena pugui desenvolupar, en la societat on som, el seu projecte vital. I que les institucions no siguin pures instàncies administratives sinó que elles també puguin definir un projecte educatiu de centre. Per tant, un horitzó compartit i la identificació d'aquells graons per fer realment aquell horitzó compartit. I, per altre banda, adaptat a l'entorn. Clar, és diferent dibuixar un projecte educatiu de centre en una zona on hi ha molta conflictivitat social o molts grups vulnerables des del punt de vista social i econòmic que un altre on és parteix d'un entorn on no hi haurà aquelles dificultats, tal vegada, de indisciplina, d'agressivitat o, fins i tot, de feblesa de coneixement. Em sembla fantàstic. Però això té molts problemes. Perquè si ja hi ha problemes en desenvolupar un projecte en una institució que té un ideari, que va lligat a un carisma religiós, que, per altra banda, hi ha un nucli dur que l'irradia i el transmet. A més, ha de fer possible que altres s'hi sumin i s'entusiasmin amb ell, ¿no? Això, té moltes dificultats per aconseguir-se. Sobretot quan hi ha molt moviment, quan hi ha provisionalitat dels mateixos professors que integren aquella comunitat. Quan, d'altra banda, també hi ha una llibertat de càtedra a cada un d'ells. Però, a més a més, la direcció ha de ser un lideratge, ha d'estar formada per liderar correctament aquests projectes. Un projecte col·lectiu només es tira endavant si hi ha un lideratge clar i amb una certa capacitat d'autoritat. Per tant, gens d'autoritarisme. Però sí autoritat moral davant dels seus respectius professors. Jo crec que això és bonic. Però una altra cosa és la realitat, si això pot fer-se real. Perquè el que observem en institucions privades, concertades, algunes de naturalesa religiosa on es vol portar endavant un projecte, és que ja hi ha prou dificultats per la diversitat de professors, pels contextos, pel moviment dels professors. Ara, sí que és veritat això que tu deies que pot haver-hi un procés d'acostament a aquest espectre. Abans, ni tan sols es plantejava. I això vol dir que es valora com a riquesa la diversitat de propostes educatives. I això és un gran guany. És a dir, un país s'empobreix quan hi ha menys riquesa de propostes educatives. És a dir, quan hi ha clons institucionals. I, en canvi, és més ric quan hi ha més diversitat d'opcions i de projectes. Però això també vol dir que s'han d'estimular i s'han de dotar econòmicament perquè els puguin desenvolupar. I si la dotació és idèntica, tirar endavant projectes educatius distints, si la dotació és idèntica o bastant idèntica. Perquè els contextos seran molt diferents. Això pot generar formes de greuge comparatiu, pot generar formes de ressentiment entre institucions que reben, naturalment, partides econòmiques distintes en el cas que fos veritat si no s'explica molt bé, si no es fa pedagogia respecte aquest punt. <01:07:40>

Moderador:

- Carles? Endavant Eduard. Sí, encara queden... Probablement sou persones conegudes si ho vols indicar...

Carles:

- Gràcies. Carles Armengol de la Fundació Escola Cristiana. Una mica arran d'aquesta última qüestió que ja estàveu plantejant a la taula, però que també abans ha sortit en alguns moments. I, és una reflexió que a mi m'interessa d'alguna manera. Formulo, potser, en forma d'hipòtesi i, per

contrastar, més que una pregunta concreta per a veure quina opinió en teniu. Respecte, fonamentalment, aquesta idea d'autonomia. I, vaig una mica més enllà del text de la LEC perquè, és clar, s'ha de situar en un context determinat i també acompanyada d'una declaració d'intencions, que s'han fet entorn del text. A veure, el nostre context educatiu, fins ara, ha estat marcat des del punt de vista dels objectius a assolir i, per tant, dels objectius d'assolir per l'alumnat, dels coneixements, per dir-ho d'alguna manera, per currículums molt exhaustius, respecte el detall. Però, alhora, per uns nivells de comprovació pràcticament inexistents. Només, gairebé, la selectivitat. Per tant, els únics preocupats, ja no pel currículum, el que acaba preocupant és com s'examinaran. I, per tant, el que acaba fixant l'estàndard no és el currículum sinó que són les proves, els professors de batxillerat. Jo crec que la LEC, tot el cant que fa a l'autonomia... jo la veig molt limitada excepte que canviés molt l'orientació general de Catalunya i també de l'Estat Espanyol, molt orientat als mètodes. D'alguna manera a les metodologies, però no els objectius. Més aviat crec que la LEC, si realment tot el que apunta en la línia de l'avaluació i les intencions també manifestades, potser, estarem més constrenyits o més regulats, més vigilats en quan als objectius. I no ho dic necessàriament com una crítica. També crec que té aspectes positius. És a dir, que hi hagi un major control sobre l'assoliment de determinats objectius. Però, en aquest sentit d'autonomia, que tant s'insisteix, potser ja està bé i ja és bo que així sigui però en l'àmbit, doncs, més de la metodologia, i de l'ordenació d'algunes coses, però no respecte als objectius. <01:10:25>

Miquel Mateo:

L'autonomia de centre és proclamada com un dels elements fonamentals dins d'aquesta llei. Fins i tot és una de les primeres actuacions que el Govern vol efectuar: el decret regulador de l'autonomia de centres. És veritat que les proclames després quan s'han de concretar i s'han de especificar (és una opinió personal) acaben constrenyent-se al que precisament determinen tot el marc jurídic. I l'àmbit d'autonomia, entre d'altres coses, ve limitat per tota una qüestió, des del punt de vista normatiu: en l'establiment dels currículums, dels mínims, de les competències bàsiques. Tots aquests elements configuren un marc en el qual tu t'has de moure. Però és que també hi ha elements configuradors d'autonomia organitzativa. I aquesta autonomia organitzativa són mitjans. Clar, els mitjans estan supeditats en la capacitat que tinguin els governs de finançar els centres. Per tant, que acabin sent proclames moltes vegades es topen en que la realitat acaba conduint. Aquest exemple que abans posava el Francesc Torralba respecte dels professors de filosofia, que acaben determinant els quatre autors que finalment acaben en les programes en la selectivitat, és cert que la LEC atorga un àmbit de l'avaluació força important, però jo també tinc la sensació que aquest àmbit d'avaluació serà més aviat controladora més que no pas de millora. <01:12:10>

Francesc Torralba :

- Celebro, Carles, que participis d'aquesta pregunta de l'autonomia que tant habitualment queda reflectida en el text. És real, serà real o és una proposta d'intencions, sobretot quan apareixen sistemes de regulació externa. És clar, això, espanta molt al professorat, als sistemes de regulació externa. En el millor dels casos hauria de ser una autoregulació, en el millor dels casos. Però és veritat que avui en l'àmbit universitari no hi ha una anàlisi objectiva d'agents externs dels nivells de coneixement que té una persona. Jo crec que introduir un element extern pot tensar els elements, pot tensar els graus d'exigència, els graus d'esforç. El que passa és que també pot introduir formes de competitivitat, formes de comparació entre diferents centres i que es pugui generar, fins i tot, *ghetos* o el que en podríem dir centres "tacats" perquè allà no han passat les proves que suposadament havien de passar tots. Bé, però això també estimularà. És a dir, d'una banda, pot ser un procés que generi por, perquè fins ara hi podia haver una certa relaxació, o en alguns la podríem

tenir. S'ha de ser molt curós. Però el fet de que hi hagi un examen extern i que, per tant, se m'avaluarà quin coneixement tenen la mainada de català, de castellà i d'anglès potser no ens trobarem amb els desastres que ens trobem a la universitat. Potser no ens trobarem això. El mite del "progressa adequadament" ha fet molt mal. Perquè és un engany col·lectiu. En la mesura en que hi ha molts nois i noies que no coneixen correctament ni una llengua ni l'altra, per exemple. I, en canvi, són persones que estan a la universitat. Això vol dir que han fallat molts filtratges anteriors i que, fins i tot, el que hi ha hagut no ha estat suficientment clar per introduir una cultura de l'exigència i de l'excel·lència. Per tant, és veritat. Jo tenia un trauma d'aquesta situació paradoxal. D'una banda no ho voldria. Crec que autonomia és regulació interna, autoexigència pròpia de les institucions i que el mercat ja regula. En certa manera surten ben o mal preparats d'una institució, però per alguns pot ser una forma, si més no, de complir uns mínims, que si no existeix aquesta prova o anàlisi externa, doncs, ni tan sols es compleixin. I, per tant, vagi passant de curs una persona amb un nivell molt precari de coneixements, de domini lingüístic i desenvolupament d'habilitats intel·lectuals.

<01:14:50>

Persona 1:

- I com a ciutadà, no tan com a part implicada en el món educatiu haig de dir: "ostres, la llei em fa patir". La llei no em fa patir, la llei m'agrada. Em fa patir una circumstància que s'ha anunciat i és que explica que el 75% del professorat no està d'acord amb el contingut de la llei. No sé si aquesta quantificació és de l'ensenyament públic o de l'ensenyament del país en general. En tot cas em fa patir perquè penso que pot portar una fractura important en el sistema educatiu del país. En el sentit que, probablement, no totes les institucions educatives tindran els mateixos recursos, la mateixa capacitat de lideratge per tirar endavant alguns aspectes de la llei. O, fins i tot, jo m'atreveixo a pensar que aquesta llei aporta alguns elements per tot el sistema educatiu del país que ja són bastant presents en la escola concertada i que no ho són tan en l'escola pública. És a dir, penso, que té més feina a fer l'ensenyament públic. I, això, diguem, que com a ciutadà em fa por perquè em fa l'efecte que pot generar una fractura important. Per tant, un comentari en veu alta. A veure que en penseu. No és una pregunta per ningú en concret. <01:16:20>

Moderador:

- Queda temps per a una intervenció més. Donem pas a la intervenció.

Dídac:

- Hola. Dídac Pina de la Fundació López Bicuña
A veure, un dels problemes que es troba en la titularitat dels centres és precisament un finançament insuficient, inadequat. Això, des de temps de la LODI (?) fa molts anys, es veu dient que l'objectiu és que cobreixi totes les despeses. La realitat no és aquesta. Jo em pregunto si, en aquesta ocasió, realment podem ser suficientment, diguem-ne, ingenus, per creure'ns que això serà així o no serà així, respecte la quantitat. O, fins i tot, amb terminis. Perquè es parla programàticament de cobrir-ho amb una sèrie d'anys. ¿Quines són les perspectives reals de tot això?

Moderador:

- No sé si hi ha alguna intervenció més. Joan?

Joan:

- Joan Passes, de Sant Ignasi Sarrià.

De fet, els dos ponents heu fet referència a la carta de compromís, expressant els vostres dubtes fins i tot sobre la legalitat o l'efectivitat d'aquesta mesura. Les escoles normalment quan fem matrícules fem signar els pares un document conforme coneixen o respecten el caràcter propi. ¿Quins elements hauria de tenir aquesta carta de compromís?

Antoni:

- Jo m'hi afegiré. Antoni de Sants de ....(?)

M'afegiré a la darrera pregunta. Perquè, clar, hem arribat en un moment, en una situació que fins i tot l'administració... I ara lligo la Carta de Compromís amb l'autonomia de centre i el que és la participació de les famílies. Ja se'ns ha donat un redactat de carta, elaborat per l'administració a les federacions de pares per a veure què ens sembla. En fi, és un tema curiós. Perquè si afegim el tema de l'autonomia, el tema de l'ideari, del caràcter propi del centre, que ja acostumem... Els que poden fer elecció d'escola. Ja sabem que això també està molt limitat. A veure, ¿com ho veieu que a sobre ja te la donin redactada?

Lluís:

- Lluís Font, de Blanquerna.

Hi ha un cercle virtuos que relaciona autonomia dels centres amb la valoració externa i transparència. Autonomia sabem què és. Evolució externa, sobretot, en clau de competències, en la línia de les proves ... (?) que es van fer a sisè de primària recentment. I transparència és fer públic els resultats de manera que la comunitat educativa sàpiga a què atènyer-se. En concret, ¿com veurieu la complementarietat d'aquests tres elements? Efectivament és aplicable al nostre entorn?

Moderador:

- Doncs, endavant. No sé per on voleu començar. Vosaltres mateixos.

Francesc Torralba:

- Miraré de recollir dos dels interrogants. Tres, vaja. Perquè respecte a la dotació econòmica no sóc capaç de donar elements per sortir de l'escepticisme que molts poden tenir. Segurament hi ha persones que deuen tenir més informació o més coneixements de rebotiga per poder dir si realment aquesta dotació és suficient per desenvolupar les activitats pròpies. Hi serà o no hi serà. Per tant, no m'hi poso. Tant de bo sigui així. Però és un territori que no conec. Respecte els professors. Els pares i els professors són els principals agents educatius. No en igualtat de corresponsabilitat. Jo sempre defenso que el principal agent educador que té el dret i el deure d'educar són els pares i les mares. El que passa és que tenim un tipus de sistema de vida on això, certament, és molt complex. I

compartim aquesta activitat, en som corresponsables amb altres agents, que són entre ells els professors. Però això no vol dir que tinguem equitat de responsabilitats. O el mateix grau de responsabilitat. Tan respecte si el resultat és molt reeixit, com si el resultat d'aquest procés és un desastre. No es pot imputar igualtat de responsabilitats. Jo crec que el que engendra porta associada una responsabilitat que és la d'educar aquell a qui ha engendrat o ha portat al món. Ara, si són veritat les dades que vostè deia (jo no les conec), si hi ha un percentatge tant elevat de professors que es manifesten contràriament a la LEC, sí que és preocupant perquè és una de les forces motrius. Vaja, és la força motriu a la institució escolar. Ara, també, vull fer un subratllat. És a dir, el professor bo ha passat per moltes diverses transformacions legislatives, no? I, naturalment, que he fet la feina pensant bé i pensant amb el bé dels estudiants. Per tant, a vegades ens podem trobar lleis orgàniques o normes que posen obstacles, però el professor sap trobar l'escletxa, la manera per fer la feina i per fer arribar aquells continguts. A vegades ens trobem amb marcs legislatius que fan més còmode, més confortable, molt més reeixida aquesta pràctica. Però a mi em sembla que si hi hagués aquesta oposició, que seria molt greu que hi fos, que hi hagués un consens polític però una oposició tant gran de la força motriu número 1, que és els professors a l'escola, això seria un divorci immens. Però, en tot cas, jo crec que ni que hi sigui, el professor que és conscient dels seus deures, que té sentit de responsabilitat mira pel bé del noi i de la noia. Hi hagi el marc educatiu que hi hagi. Hi hagi el marc legislatiu que hi hagi. I la precarietat econòmica que un pugui tenir. Després, respecte a la carta de compromís que són dues preguntes que s'han formulat. Una respecte als continguts que hauria de tenir. Aquesta és una qüestió que, clar que farà rodar, farà vessar molta tinta perquè aquesta carta de compromís no és només de drets, és de deures. És de deures, no només de drets. Que la família exposa els drets que té, l'escola exposa els drets que té, sinó quins deures assumeix la família en el procés educatiu dels seus fills. Primer de tot, jo ja he dit que no crec que la família hagi d'exposar aquests deures a l'administració o a l'escola. No crec que ho hagi de fer. Això és conseqüència d'una lectura: que la família ha dimitit en els processos educatius i que no s'implica. És impossible fer educar aquella persona. I, això, és veritat. Almenys des de el meu punt de vista és veritat. Ara, jo no crec que això passi per un compromís. Llavors, el contingut. El contingut, naturalment, perquè hi hagi un consens amb famílies tant diferents haurà de ser molt ambigu. Imaginin que en el compromís és diu: "Les famílies es comprometen a educar en la sobrietat i en l'austeritat en els seus respectius fills". Doncs, hi hauran famílies que probablement ho facin. Algunes per raons de necessitat, d'altres per convicció, perquè creuen que és educador educar en la sobrietat i en l'austeritat. Però d'altres diran: "I què més! Jo no comparteixo que s'hagi d'educar en la sobrietat o en l'austeritat". Per tant, o es posen el mateixos valors que ja estan a la llei, i que són la base dels pilars de la democràcia: igualtat, llibertat, solidaritat, tolerància. Són valors bàsics, no es poden frivolitzar. Però aquest compromís és tant de mínims que, al meu entendre, això i res és el mateix. Però si en canvi es tensa una mica la corda, hi hauran famílies que no ho veuran gens igual. Pel que fa a l'educació de la condició asexual, pel que fa a l'educació de les conviccions religioses. Això, són territoris que la família té dret a decidir de com i de quina manera ho vol fer, les parens i les mares respectius dels fills i de les filles. Clar, a mi em sembla mala notícia que et vingui un formulari escrit, una espècie de formulari escrit. A no ser que sigui indicatiu. Però em sembla que no anem per bon camí sinó que les mateixes associacions de parens i mares han d'anar ideant quin tipus de carta i quin contingut ha de tenir. I, respecte, a la pregunta del Lluís Font a propòsit del tercer eix: transparència. Jo crec que aquest és el que queda més allunyat de la ment del legislador. És a dir, hi ha l'autonomia, sí. Està molt contemplada, hi ha la regulació externa. Per tant, els sistemes de control que aquesta autonomia sigui ben exercida. Però, en canvi, estem molt lluny de tenir un sistema que sigui realment transparent. Transparent, per exemple, en el que costa una plaça en l'àmbit públic, una plaça en l'àmbit concertat, dels resultats d'un lloc i de l'altre, de l'absentisme laboral d'un lloc i de l'altre, etc. És a dir, la transparència respecte l'eficiència o eficàcia de les diverses institucions que s'apleguen dins el sistema educatiu. Jo crec que aquí hi ha una voluntat d'ocultar. Perquè es podrien arribar a conclusions que probablement no agradarien a molts. Per tant, aquí, jo crec que s'ha de fer un exercici de transparència per posar sobre la taula,

realment, què costa educar un noi o una noia excel·lentment. I no donar gat per llebre. Però això podria portar greuges comparatius. Lectures, tal vegada, molt negatives respecte una educació pública concertada, pública o privada. Però jo crec que manca molta voluntat de transparència, en el text legislatiu, en aquesta norma.

Miquel Mateo:

Complementant sobre la carta de compromís i després m'atreviré, una miqueta, només una miqueta, sobre el finançament. La carta de compromís realment un fa una lectura jurídica de la situació i es troba realment amb un compromís. La carta de compromís pels juristes genera un compromís. Per què? Perquè si atenem el text de la norma i fem aquesta interpretació literal, el que s'està dient és que aquesta carta ha de potenciar la participació dels pares en l'educació dels seus alumnes. Jo torno a insistir en la idea que abans he comentat i és que no sé fins a quin punt una llei educativa pot obligar que els pares actuïn més del que ja per propi convenciment, per propi engendrament, hi participen. Per tant, des del punt de vista jurídic a mi m'agradaria veure com això s'especifica. Clar, després, anava dient que a la carta de compromís el pares s'han d'avenir, ¡s'han d'avenir! M'està obligant a avenir-me. Avenir-me vol dir estar d'acord. ¿Com a mi algú em pot obligar a estar d'acord amb alguna cosa en la qual jo no estic d'acord? Entre d'altres coses perquè jo tinc la meua ideologia i tinc la meua forma i manera sobre l'educació del meu fill. Però m'haig d'avenir a aquesta carta de compromís. El mateix ho diu als principis. Clar, aleshores ja estem amb aquesta situació que quan es positivitzen les qüestions. Si ens quedem amb la idea dels grans principis, probablement existeixin grans principis amb els quals ens serà més fàcil avenir-nos, que uns altres. Per tant, el grans principis sí que poden ser objecte d'acord. Però, clar, seran eficaços, després en el dia a dia. La carta de compromís, també, el que diu, i jo sempre faig en referència amb el que diu la llei, és com un marc, que diríem que parla a l'escola, doncs aquesta possibilitat de convivència, és un marc de convivència. Per tant, assumim carta de compromís com un quelcom equivalent a una carta de drets i deures, una qüestió disciplinària, faltes, greuges. Ho podria donar a entendre. Si és això, escolteu, ja se n'han trobat sistemes i organitzacions sobre reglaments de règim interior que d'alguna manera ja ho tenen resolt. Quan el pare matrícula les seves criatures ja signen (és una pràctica habitual en les escoles, com a mínim a les escoles privades) una sèrie de compromisos. En definitiva, en són sabedors del caràcter propi. Tenim l'obligació de fer-los saber i, en tot cas, l'accepten i, d'acord amb la llei, el respecten. Per tant, carta de compromís, un compromís. El Departament ha d'orientar. El que diu la llei és que ha d'orientar. On rau la diferència, on rau el límit de l'orientació. He d'acabar establint tots i cadascun dels punts d'aquesta carta de compromís. D'altra banda, les versions que jo conec, en definitiva, només recullen grans principis, grans aspectes, molt genèrics. Per tant, jo no dubto que, d'alguna manera, aquesta carta de compromís pogués servir perquè tots ens sentíssim co-partícips, i, com a mínim, coneixedors d'allà on portem les criatures i de quins podrien ser les nostres obligacions, drets i deures en la manera de fer d'una escola. Però d'aquí a una carta de compromís que diu: "*que las cosas son lo que son y no lo que la gente dice que son*". Quan jo veig una carta de compromís estic veient un contracte, i, quan veig un contracte se'm posen "*los pelos de punta*". Perquè un contracte és obligacions mútues. Per tant, exigència de compliment d'aquestes obligacions. Perquè si jo, mogut per la meua bona fe, dic que l'alumne serà una persona X, la que sigui, estic assumint uns compromisos. Les escoles podem aportar tots els mitjans necessaris perquè l'alumne conforme al nostre convenciment ha de ser. Però mai podem obligar als resultats. Perquè sinó vindrà la contrapart. La part contractant de la part contractada. En aquest cas la contrapart que serà un pare i dirà: "Escoltim, el meu fill havia de sortir d'aquesta escola amb aquestes característiques, aquestes: a, b i c. No s'han complert, per tant, faci'm el favor i de tornar-me els diners que per incompliment de contracte vostè m'ha pres". Per tant, problemàtic. Jo crec que la carta de compromís jurídicament parlant no ha de vincular aquests grans principis i prou.

Sobre el finançament. Jo no tinc la vareta màgica de quin és el cost o el preu d'una plaça. Això deu ser un misteri pràcticament transcendental, el del cost d'una plaça escolar, potser. El que sí que vull dir és que la LEC recull d'una manera, jo crec, bastant incisiva aquest principi de gratuïtat. Fins i tot s'atreveix a definir què vol dir el principi de suficiència que, bàsicament, és assegurar, garantir, (la paraula tècnica és garantir) la gratuïtat de la plaça escolar. Que, a més a més, introdueix un altre element de finançament que és el contracte programa. A part de les subvencions i ajuts genèrics el contracte programa, que en algunes circumstàncies... Bé, també ho diu la Llei en l'article 205 que complementa el mòdul econòmic del concert. Clar, el mòdul econòmic del concert en si mateix ha de garantir la gratuïtat. Perquè és un mandat de llei orgànica. Però, ¿aquesta garantia de gratuïtat fins on arriba? Entenc que arriba fins a la gratuïtat. Però on és la gratuïtat? Ningú ho sap. I si algú ho sap, no han estat capaços de posar-ho sobre la taula. Perquè, en definitiva, la queixa constant és la manca de finançament. I és un fet objectiu. Els estudis que existeixen, que més o menys coneixem, parlen d'una diferència d'un 40 o 50% en les despeses de funcionament. I, a més, amb el tema de les plantilles del professors. Però amb independència que aquesta diferència sigui o no la correcta, ¿on existeix?, ¿fins on ha d'arribar?, ¿quin és el cost real perquè un alumne configuri la seva educació? Em sembla que és molt difícil, però la LEC s'atreveix amb això. El que passa és que el que és un bon principi i que, a més a més, tendeix cap als ensenyaments que fins ara ni se'n volia sentir a parlar, que eren el postobligatori (el Batxillerat, els Cicles Formatius de Grau Superior i els programes de Qualificació Professional Inicial) s'atreveix a proclamar-los gratuïts però després, a l'hora de fer-los efectius, a l'hora d'establir el calendari, m'aparta, em separa tot això, fins l'any 2017. O sigui, l'últim any d'aplicació de la Llei. Jo voldria recordar que els que vam estar i vam viure el Pacte Nacional per l'Educació, ens va agradar allò de que, en sis anys, la plaça escolar havia de ser gratuïta i, per això, s'establien els "contractes programa" inicials que després ha passat el que ha passat. Això s'acaba l'any que ve. Acabava. El Pacte Nacional el feia acabar l'any que ve. Ara ens ho perllonguen fins el 2017. Penso que és una qüestió de voluntat. Jo vull ser optimista, amb el sentit que, com a mínim, ens incorpora elements i proclames perquè això sigui gratuït. Però penso que serà una de les coses en que haurem de lluitar tots plegats perquè passi. No et puc dir res més.

Moderador:

Molt bé. Jo crec que ja han sortit pràcticament molts temes. Segurament n'hi hauria per molt més. De totes maneres, és la voluntat de la Coordinadora Catalana de Fundacions i d'aquesta Comissió d'Educació continuar aquest tema de debat i intentar aportar, des del món fundacional, la seva perspectiva. Penso que també estem en el temps una mica més enllà del que ens havíem compromès. Moltíssimes gràcies, especialment als dos ponents, el Francesc Torralba i el Miquel Mateo; i a tots els assistents. Fins a una altra.